

βλέμμα αρνείται, αρνείται και ο λόγος, αρνείται και το αίσθημα, άρα και η γραφή – τι οξύτερα συμβολικό από την ψυχρή απόφαση δεκάδων και δεκάδων κρατικών απογραφών να μην περάσουν στα κιτάπια τους –κιτάπια ταυτόσημα της υπόστασης, της ύπαρξης– τους ξένους που ζούσαν στην περιοχή της πληρωμένης αρμοδιότητάς τους; Δεν τους απέγραψαν επειδή θα προτιμούσαν να τους διαγράψουν – θαρρείς και σβήνονται ανθρώπινες υπάρξεις μ' ένα μπλάνκο.

Αλλά υπάρχουν και άλλα χρώματα εκτός από το σκοτεινότερο λευκό του μπλάνκο. Χρώματα προσώπων, χρώματα ρούχων, χρώματα φωνής – της πίκρας χρώματα, της πολλής μοναξιάς, του ξεριζωμού. Αυτά τα χρώματα δανείστηκε με λεπτότητα και ταπεινοσύνη ο Κυριάκος Κατζουράκης και τα 'κανε ψηφίδες για να συνθέσει και να παρυσιάσει ζώντα, υπάρχοντα, πονεμένο, πικρά ωραίο, υψωμένο στην αξιοπρέπειά του, έναν κόσμο «παράπλευρο», έναν κόσμο που κάνουμε πως δεν τον βλέπουμε και πάντως δεν τον ακούμε. Είναι ένας Κάτω Κόσμος, στριμωγμένος σε υπόγεια, και σε χαλάσματα ακόμα, που με τον ιδρώτα του και τη στέρησή του βοηθάει εμάς τους γηγενείς να απολαμβάνουμε τον Άνω Κόσμο και τις πολλές του παροχές.

Στο πρόσωπο επιμένει ο Κυριάκος Κατζουράκης, σε ό,τι πιο τίμιο στέκεται με το ύφος προσκυνητή, στη μορφή, σε ό,τι κυριολεκτικότερο: το βλέμμα του ανθρώπου, ένα βλέμμα που θριαμβεύει ακόμη και όταν ηττάται. Αντλώντας από την εμπάθειά του (ας το θυμηθούμε: η λέξη ετούτη, που της αλλάξαμε πια το πρόσημο, μας κληροδοτήθηκε με έννοια απολύτως θετική, για να σημαίνει τη γνήσια συγκίνηση, το βαθύ πάθος, τη ριζική ταραχή), συνεχίζει να μαθητεύει στον άλλον, τον ξένο, επιμένοντας έτσι σε μια διαδρομή που κάρπισε στο «Τέμπλο» και στην «Προσωπογραφία». Συσπειρώνει λοιπόν τις ποικίλες μορφές της τέχνης για να κυριολεκτήσει, για να οξύνει το λόγο του σκοπεύοντας –ταυτόχρονα και αχώριστα– στο αίσθημα και στο στοχασμό μας, για να μας θυμίσει τις δικές μας ξενιτιές, για να μας θυμίσει ακόμη τις ιδέες μας, τις ανθρωπιστικές ιδέες μας, που μετρήθηκαν με την πραγματικότητα και βρέθηκαν ισχνότερες απ' ό,τι θέλαμε να πιστεύουμε.

Όσο ήμασταν καλά ασφαλισμένοι, όσο οι μετανάστες ήταν απλώς φήμη και όχι ενδοσυνοριακή πραγματικότητα, δεν είχαμε πρόβλημα να εμπιστευόμαστε απολύτως τη «φιλόξενη παράδοσή» μας, τα θρυλικά γονιδια μας, τους παλαιούς και τους νεότερους θεούς που μας καθοδηγούν να υπάρχουμε ξενότιμοι και φιλάλληλοι. Η έλευσή τους, μαζική, ρυθμισμένη από ανάγκες που κάποτε ήταν και δικές μας, λειτούργησε σαν λυδία λίθος, αφού δοκίμασε τα ιδεολογήματά μας, τα αισθήματα και τις πεποιθήσεις μας για να ελέγξει τι αληθεύει και τι είναι ρητόρηυμα ανούσιο και αδρανές. Ό,τι νομίζαμε πως ήταν ακράδαντο απο-